פרט למזיק · דלא משלם חומשא היינו מדרבנן אבל מדאורייתא לא משלם אפילו קרן כדמשמע ברים ב"ק (דף פ: ופס) דקתני אבל ד' אבות נכסים שאין בהם מעילה וכן משמע בירושלמי המזקין ר"ע אומר ק"ו להקדש במה אנו קיימין (ג) אי *בזקין רעהו אמר רחמנא ולא להקדש אי בזקי גופו הא תני ר' חייא מזקין להדיוט ואין מזקין להקדש כו' וא"ת והא כי יאכל בתרומה כתיב וי"ל דמעילה ילפינן מאת אבות מתרומה וא"ת כיון דמתרומה ילפינן לא לחייב להאכלת הקדש כמו תרומה שמותרת בהאכלה לזרים וי"ל דכי אמטול מעל רבוי כדאמרינן במעילה (ד' יח:)* :

שמין בית סאה באותה שדה תנן· פי' בקונטרס דאין מדקדקין להיות שמין מה שהיתה שוה ערוגה זו שנאכלת אלא מה שנחסרה בית סאה בשדה זו מדמיו אם היה בא למכור הקרקע (ג) בשביל אכילת ערוגה זו ואין נראה לר"י הדא כיון דאבית סאה קאי הוה ליה למימר בלשון זכר כמה היה יפה ועוד דבפ' הכונס (ב"ק דף מח: ופס ד"ה שמין) בעי בגמרא היכי שיימינן ומאי בעי כיון דבמתניתין מפרש בהדיא שומא ולמה עלה על דעתו שיעשו עוד (ד) אחרת ועוד דמפרש התם סאה בס' סאין ופי' בקונטרס דבית סאה באפיה נפשיה לא שיימינן דמפסיד מזיק אלא שמין תחלה ס' סאין ורואין כמה דמיס מגיעין לבית סאה וחוזרין ושמין כמה נפחת באכילת ערוגה ואם מתחילה היו שמין ערוגה בס' סאין לא היה מפסיד כלום שאין ערוגה ניכרת בהם לבל בבית סאה ניכרת הני שמי שומת מגלן דמקרא לא שמעינן אלא שמין אגב שדה ועוד דלמ"ד ב"ק (דף נח:) קלא בשמים קלאין כלומר בשמים שיעורין כמותו אמאי נקט במתניתין בית סאה ועוד דפריך התם לכולהו אמוראי מדתני אכלה קב או קבייס רואין אותה כאילו היא ערוגה קטנה ומשערין אותה מאי לאו בפני עצמה תיקשי ליה אמתני' דקתני שמשערין בבית סאה וגרלאה לר"י דשמין בית סאה היינו בית סאה הנאכל כדקתני בסיפא במילתיה דר"ש אם סאה סאה כו' ובבית סאה תבואה מיירי ולא בבית סאה זרע שאין יכולה בהמה לאכול כל כך ולכך נקט לשון נקבה כמה היתה דבשומת שדה איירי ובני מי ספיר בגמרא היכי שיימינן דלא פי' במתני' כמה תהא השדה גדולה ששמין בה ועוד מספקא ליה דלמא שמין בית סאה באותה שדה היינו בקרקע עצמו של בית סאה ומפרש סאה בס' סאין וה"ה דפחות או יותר שמין לפי חשבון סאה בס' סאין ואיכא מאן דאמר דלא בס' קלאין לעולם בס' שיעורין כמותו ומאן דאמר תרבא בשמים תרקבין ואכלה סאה דמתניתין משערין לפי האי שיעורא ושם מפורש באיזה שיעור מפסיד מזיק או משבחים יותר בתרבא בשמים תרקבין או סאה בשמים סאין ופריך על כולהו מבייתא אכלה קב או כו' מאי לאו בפני עצמה שמין הערוגה לבדה בפני עצמה כמה היתה יפה הקרקע עם הזרעין וכמה היא יפה עכשיו כשנאכלו והשתא אמתני' גופא לא מצי למיפרך דאיכא נמי לפרושי הכי כדפרי' ואין להקשות לפי' ר"י האי בית סאה סאה מיבעי ליה דהכי פריך התם רב הונא בר מטוא לרב פפא דמפרש קב בס' קבין ובית כור בס' כורין האי בית כור כור מיבעי ליה דהתם לא פריך אלא משום דכי היכי דקתני בריש קב ולא קתני בית ה"ב הוה ליה למינקט כור ולא בית כור אלא כמו שהתחיל בריש: **באותה** שדה תנן · תימה היכי מייתי ראיה ממקרקעי אמטלטלי דעל כרחך לא דמו שהרי הכא תבואה דאמרי אין שמין בשביל כמה הוא מזבינא ליה: **אהדרן** ליה ביומא דשוקא · [ד] פירוש קודם שעבר יום השוק ראשון אינו יכול לומר לא לקח אלא מעות לאבל עבר יום השוק לא יקח יין אלא מעות דמי אמר כבר היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק הבא אבל יש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר שלו :

מתני'

ולימזי

מי בזקי ממון רעהו אמר רחמנא כו' · ר"מ

[ע"ש בב"ק פט:]

מג א ב מיי' פ"ח מהל' מכירה הלכה יח
סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ע וסי' לז סעי' כ וסי' שטו סעי' ח :
[ועי' תוס' מעילה יט: ד"ה לקחים]
מד ג מיי' פ"ג מהל' גזילה והכילה הלי' ג סמג עשין קלח טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' יב:
מה ד מיי' שם :
מו ה מיי' פ"י מהל' תרומות הלי' ח : מז ו מיי' פ"ד מהל' נזקי ממון הלי' יג סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ד : מח ז מיי' פ"ו מהל' מעילה הלכה ז סמג עשין רי וש"ש בב"מ :
מט ח מיי' שם הלי' מ:
נ ט י כ מיי' פ"ג מהלכות שכירות הלי' ג סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' רמ סעי' ה וש"ש בהג"ה :

גירסת רש"ל בדרבה דאמר רבה

ס"א חביתא דחמרא בשאר יומי מהדרי ליה אמר ריח – כאן מעלה

הגהות הב"ח

(א) גמ' להעלות לו שכר הא מ"ל ר' יוחנן : (ב) תוס' ד"ה פרט וכו' כמה אנו קיימין אי בהכאר מזקין : (ג) ד"ה שמין וכו' למכור הקרקע עם זריעתה מה חסרו דמיו בשביל אכילת ערוגה: (ד) בא"ד שיעשו עוד שומא אחרת :

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ל"ל ר' יוחנן) הא"מ : [ב] שם ה' · כ"כ וכ"ה בכא"מ אבל גירסת רי"ף ורמב"ם ד' ומפרש הרמב"ם דבחבית לעולם יכול לבלם אלא בשעת תבלומין ולרש"י הוא לכיפך דבמעות לעולם כ' מבלם אלא דבחבית פי' : [ג] רש"י ד"ה ולא אמרן כו' · נ"ב אבל רמב"ם וכא"מ מפרשים דקאי איום השוק דאי אית ליה לזבוני שוה לאחר יומי לרא"ם מבדר פ' ולרמב"ם ד' כנ"ל (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ד"ש ס"ק ח' י') : [ד] תוס' ד"ה אהדרו · נ"ב וכא"מ מפרש ביום השוק ממש וכבל יום השוק ולא דוקא ראשון וכשיטתו שפי' דוקא שעברו ביום השוק :

תורה אור

שקרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה *כך *שבירות נקנה בכסף ובשטר ובחזקה

(I) שבירות קרקע אמר שמואל האי מאן דגזיל חבירא דתמרי מחבירו ואית בה חמשים תמרי אגב הדדי מזדבנן בנ' נכי חדא חדא מזדבנן בנ' להדיוט משלם חמשים נכי חדא להקדש משלם חמשים וחומשייהו מה שאין כן במזיק דלא משלם חומשא דאמר מר *איש כי יאכל קדש פרט למזיק מתקיף לה רב ביבי בר אביי להדיוט אמאי משלם חמשים נכי חדא נימא ליה אנא חדא חדא הוה מזבנינא להו? אמר רב הונא בריה דרב יהושע שמין בית סאה באותה שדה תנן למימרא דסבר שמואל דין הדיוט לאו כדין גבוה דמי והתנן נטל אבן או קורה מהקדש לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל הבנאה בתוך ביתו לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה ויתיב ר' אבהו קמיה

(II) דרבי יוחנן ויתיב וקאמר משמיה דשמואל *זאת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר? (ד)[א] *א"ל רבי יוחנן הדר ביה דשמואל מהיא, ומאי דמהיא הדר ביה דלמא מהא הדר לא, מהיא הדר ביה *כדרבא דאמר רבא הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת דמי. אמר רבא *הני שקולאי דתברו *חבית דחמרא לחנוואה: ביומא דשוקא מיזדבנא בה, בשאר יומי מיזדבנא בארבע, אהדרו ליה ביומא דשוקא מהדרו ליה חבית דחמרא, בשאר יומי מהדרו ליה [ב] ה', ולא אמרן אלא דלא ה"ל חמרא לזבוני אבל ה"ל חמרא לזבוני הא איבעי ליה לזבוני, ומנכי ליה אגר טירחיה ודמי *ברזנייתא :

מתני'

דכי דר תחתיה מעל ואע"ג דלא שייה הדר בחצר חבירו שלא מדעת בעלים צריך להעלות לו שכר אפי' בחצר דלא קיימא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר' דהא הכא שלא מדעת הקדש דר וקאמר דמשלם מעילה להקדש ומדקאמר זאת אומרת ש"מ ליף הדיוט מהקדש לדקדק אחריו: הדר ביה שמואל מהיא · ולא ליף מיניה הדר בחצר חבירו שלא מדעתו של בעה"ב דהא שמעי' ליה הכא דלא משוי דין הדיוט כהקדש: כהדיוט מדעת דמי · שהקדש מונח למעול לכל הכא ואין מוחה בידו ורחמנא אמר מאן דמיתהני למעול ורחמנא פטר: שקולאי · נושאי משאוי: אהדרו ליה ביומא דשוקא · קודם שיגיע יום השוק שיכול למוכרה ביום השוק שיגיע ראשון: מהדרו ליה ס' · דאמר להו אי הוה גבאי ביומא דשוקא, ה' הוא שוה: [ג] ולא אמרן · דמהדרו ליה ה' אלא דנים לחנוואה אמרה לזבוני דאם תבלומין ולרש"י הוא לכיפך דבמעות לעולם כ' מבלם אלא דבחבית פי' : [ג] רש"י ד"ה ולא אמרן כו' · נ"ב אבל רמב"ם וכא"מ מפרשים דקאי איום השוק דאי אית ליה לזבוני שוה לאחר יומי לרא"ם מבדר פ' ולרמב"ם ד' כנ"ל (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ד"ש ס"ק ח' י') : [ד] תוס' ד"ה אהדרו · נ"ב וכא"מ מפרש ביום השוק ממש וכבל יום השוק ולא דוקא ראשון וכשיטתו שפי' דוקא שעברו ביום השוק :

[ע"ל משכר]

[עי' תוס' קדושין כו: ד"ה ומקומו]

[ב"ק נה:]

מעילה יט: *ריש פסחים לב:]

ב"ק נה:

מעילה יט: חגיגה י: ב"ק כ:

ב"ק נח

[עי' ב"ק כ: דסתמא דש"ס קולא דהשיבהדר ביה שמואל וכו' וכן גירס' רש"י ד"ה הדר ביה וכ"כ מתוספות דב"ק כ: ד"ה אנמוחי]

*לשון הכאה הראב"ד בהגהות מרדכי בבא מציעא רמז רכ"ד (בדפוס) ומיהה כי לחמאלא דעדיף דכל אינשי אין בהקדש אלא"

* ל"ל מ: (ל מלמלה)

גי' רש"ל ליטול מי שעליו למכור יין וכו' *) [ל"ל כרזנייתא וכ"א *נלע"ד בפרש"י שבריש"ף] *נלע"ד דהכוונה דהיה מביאים הרבה מאנשי דקדק אחרים אל"ה הרב